

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Návrh zákona o podpore v čase skrátenej práce a o zmene a doplnení niektorých zákonov
  - materiál na rokovaní HSR SR dňa 22.02.2021

Stručný popis podstaty predkladaného materiálu a jeho relevancie z hľadiska RÚZ

Materiál bol predložený na rokovanie Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR na základe Plánu práce vlády Slovenskej republiky na II. polrok 2020.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Účelom návrhu zákona je okrem zabezpečenia krytia časti náhrady mzdy zamestnanca alebo náhrady platu zamestnanca v čase, keď zamestnávateľ z dôvodu vonkajších faktorov nemôže pridelovať zamestnancom prácu v pôvodne dohodnutom rozsahu, aj udržanie pracovných miest a konkurencieschopnosti zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb v čase hospodárskej krízy, recesie a krízovej situácie. Zároveň sa predpokladá, že nová právna úprava primeraným spôsobom doplní pôsobenie doteraz zavedených opatrení aktívnej politiky na trhu práce na riešenie negatívnych vplyvov na zamestnanosť v dôsledku mimoriadnej situácie, výnimočného stavu, núdzového stavu alebo mimoriadnej okolnosti vyhlásenej vládou Slovenskej republiky

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 31.12.2021, okrem vymedzených ustanovení, ktoré nadobudnú účinnosť neskôr

Postoj RÚZ k materiálu

Účelom návrhu zákona je udržanie zamestnanosti v čase, keď zamestnávateľ z dôvodu vonkajších faktorov nemôže pridelovať zamestnancom prácu v pôvodne dohodnutom rozsahu, aj udržanie pracovných miest a konkurencieschopnosti zamestnávateľov a samostatne zárobkovo činných osôb v čase hospodárskej krízy, recesie a krízovej situácie. **RÚZ zámer a cieľ zákona podporuje, ale konštatujeme, že definícia vonkajšieho faktoru (sektorového výpadku) nie je dostatočne široká, čo značne obmedzuje funkčnosť schémy do budúcnosti. Navrhujeme rozšírenie definície, tak ako je uvedené v nižšie uvedenej pripomienke.**

RÚZ návrh podporuje s nižšie uvedenou zásadnou pripomienkou.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k čl. I., §2 odsek 2, písm. c)

RÚZ navrhuje vonkajší faktor (sektorový výpadok) definovať nasledovne:

§ 2 písm. c)

c) vonkajším faktorom:

1. mimoriadna situácia, ⁽¹⁾

2. výnimočný stav alebo núdzový stav, ⁽²⁾

3. mimoriadna okolnosť, ktorú môže vyhlásiť vláda Slovenskej republiky na základe zverejnenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, že hrubý domáci produkt za predchádzajúci štvrtrok vyjadrený v stálych cenách medziročne klesol, a na základe bezprostredne nasledujúcej prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy, že príslušný ročný hrubý domáci produkt vyjadrený v stálych cenách klesne medziročne aspoň o tri percentuálne body,

4. výnimočná okolnosť, ktorá má dočasný charakter, zamestnávateľ ju nemohol ovplyvniť alebo jej nemohol predísť a ktorá má negatívny vplyv na pridelovanie práce jeho zamestnancom spočívajúci v dočasnej nemožnosti riadne pridelovať zamestnancom prácu v plnom rozsahu ustanoveného týždenného pracovného času a má negatívny ekonomický vplyv na podnikanie prejavujúci sa najmä ako:

4.1. nepriaznivý ekonomický vývoj, znížená konkurencieschopnosť v rámci príslušného odvetvia hospodárstva,

4.2. obmedzenie výroby z dôvodu dočasného výpadku dodávok surovín, médií a energií, z dôvodu potreby nepredvídateľných a nutných opráv strojov, príp. zariadení alebo z dôvodu živelných pohrôm, prírodných katastrof, z dôvodu iných dočasných okolností, ktoré nemôžu byť pripísané podniku alebo z dôvodu reštrukturalizácie alebo modernizácie podniku,

4.3. strata alebo zníženie zákaziek v dôsledku nepriaznivej situácie na trhu s tovarom alebo službami, ktoré sú predmetom činnosti podniku,

(1) § 3 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

(2) Čl. 4 a 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.

Odôvodnenie

Ak má schéma kurzarbeit plniť svoj účel, t.j. pomôcť zachrániť ohrozené pracovné miesta je potrebná exaktná, ale zároveň dostatočne široká definícia podmienok jeho aktivácie. Táto definícia by mala zahŕňať jednak súčasnú situáciu - núdzový a výnimočný stav, ale aj faktor mimoriadnej okolnosti. Aktivácia kurzarbeitu musí mať vysokú mieru pružnosti a nemala by byť limitovaná rigidnými pravidlami, ktoré bránia jeho efektívnemu uplatneniu, za ktoré považujeme momentálne navrhovanú definíciu faktoru mimoriadnej okolnosti.

Kurzarbeit je jednoznačne nutné umožniť aplikovať aj v prípade „bežnej“ (cyklickej sektorovej) ekonomickej krízy, ktorá si nevyžaduje celonárodné hospodárske opatrenia a vyhlásenie núdzového, alebo výnimočného stavu. Navrhovaná definícia mimoriadnej okolnosti, ktorá podmieňuje aktiváciu zverejnením oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, že hrubý domáci produkt za predchádzajúci štvrtrok vyjadrený v stálych cenách medziročne klesol, a súčasne bezprostredne nasledujúcej prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy, že príslušný ročný hrubý domáci produkt vyjadrený v stálych cenách klesne medziročne aspoň o tri percentuálne body, to však neumožňuje.

Takéto nastavenie považujeme za veľmi nepružné – aktivácia kurzarbeitu bude závislá od agregovaných štatistických dát za národné hospodárstvo ako celok. Jednotlivé ekonomické odvetvia však na krízu reagujú s rôznou citlivosťou, niektoré sektory tiež zaznamenávajú zhoršenie hospodárskej situácie už predtým, než sa premietne v národných agregovaných dátach.

Máme za to, že inštitút kurzarbeitu, ktorý je podporou zamestnanca, nie zamestnávateľa (nejde preto o štátnu pomoc) zo svojej podstaty nie je nástrojom, u ktorého je opodstatnené sa obávať o jeho zneužitie. Žiaden podnik nemôže mať záujem o aktiváciu takéhoto mechanizmu v prípade pozitívnych ekonomických podmienok, keďže primárnym cieľom podnikania je vytváranie zisku, ktorý zamestnanec

v režime kurzarbeitu (zamestnávateľ nemôže prideliť prácu) nevytvára. Argument zneužívania Kurzarbeitu je v rozpore aj s ďalšími podmienkami jeho aplikácie, ako napríklad časové obmedzenie jeho použitia, ktoré je možné len raz za 2 roky na dobu 6 (+2) mesiacov.

Z uvedených dôvodov navrhujeme zakomponovať do definície nový bod číslo 4 – výnimočnú okolnosť, ktorá môže nastať na úrovni jednotlivých sektorov a podnikov a ktorú zamestnávateľ nemohol ovplyvniť alebo jej nemohol predísť, pričom má negatívny vplyv na pridelovanie práce. Navrhované znenie explicitne vymenúva faktory, ktoré by do uvedenej definície spadali.

Predmetný návrh úpravy tzv. sektorového výpadku reflektuje znenie návrhu zákona v stave po rozporovom konaní. Čo sa týka preukazovania existencie výnimočnej okolnosti ako vonkajšieho faktora (navrhovaný bod 2.), tá by bola realizovaná v rámci žiadosti o poskytnutie podpory adresovanej príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, čo je aj zadefinované v rámci § 4 návrhu zákona.

Zdroj: RÚZ